

Ilustrirani Slovenec

Leto III ♦ Tedenska priloga „Slovenca“ z dne 22. maja 1927, šte. 116 ♦ Štev. 21

„Aljažev dom“ v Dratih,
za njim triglavska severna stena, nad njo Triglav

Ogromne demonstracije nemških „štalhelmovcev“

ki so se vršile dne 8. t. m. v Berlinu. Javnost je pričakovala, da bodo imele težke posledice za Nemčijo, vendar so se končale brez težjih incidentov.

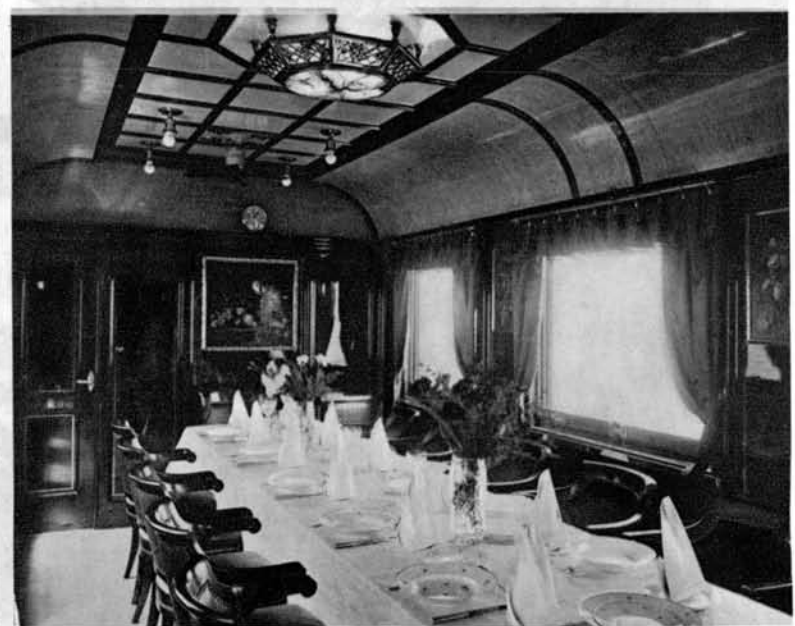
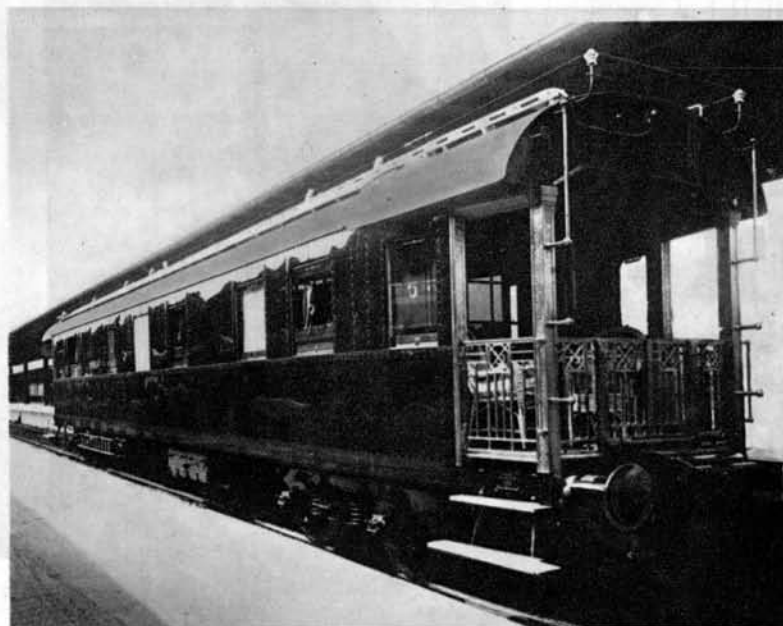
Loucheur

bivši francoski finančni minister, po čigar prizadevanju se je sešla 4. t. m. v Ženevi svetovna gospodarska konferenca, Loucheur je njen prvi podpredsednik.

Pogled na francoski parlament v Parizu   Sejna dvorana franc. poslanske zbornice

V sedanjem našem konfliktu z Italijo zaradi Albanije moramo z zadoščenjem beležiti, da se je ravno Francija takoj in iskreno zavzela za našo pravično stvar.

Salonski železniški voz turškega diktatorja Kemal paše

ki je pravo čudo moderne tehnike in ki ga je izvršila kasselska tvrdka Wegmann po načrtih arhitekta O. Kayserja. Leva slika kaže pogled na celokupni vagon, desna pa jedilnico v vagonu; razen te vsebuje vagon še spalnico, salon, kopalnico iz marmorja itd.

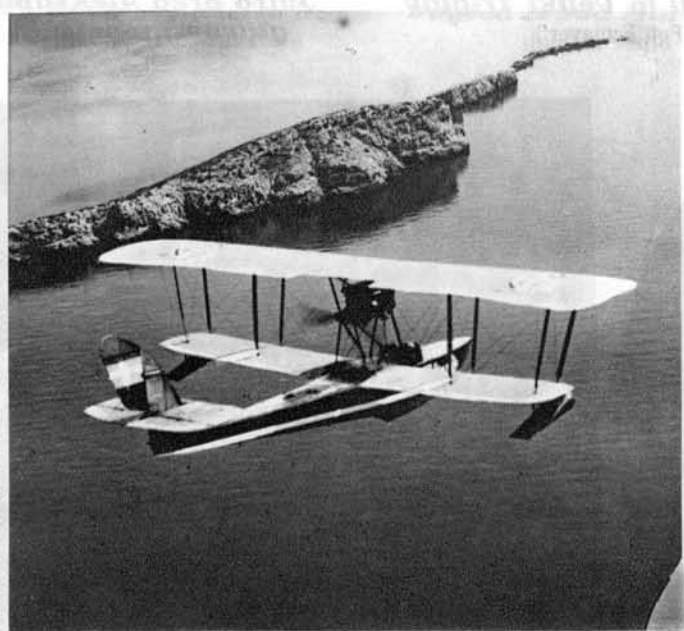

Gligorije Jeftanović

znani predvojni voditelj bosenskih Srbov, ki je nedavno umrl. Portret je delo odlične kiparice Ive Despić.

Biseri Dalmacije: Visovac pri Šibeniku, najčarobnejši biser zagorske Dalmacije. Otočič s starodavnim **franciškanskim samostanom**, v katerem je tudi noviciat, leži na reki Krki.

Med našimi avijatiki: 1. Kapitan Tadija Sondermajer (desno) in poročnik L. Bajdak, ki sta pred kratkim preletela črto Pariz—Bombaj—Novi Sad (14.000 km). — 2. Hidroplan fregatnega poročnika Ant. Ostanka, ki se je pretekli mesec ponesrežil pri Dubrovniku (Ostanka so k sreči še rešili). — 3. Fregatni poročnik Anton Breznik, ki bi se bil 9. p. m. kmalu smrtno ponesrežil s svojim hidroplanom.

Slike k Slovenskemu biografskemu leksikonu

Glanzmann Edm. (* 1855), industrijalec.

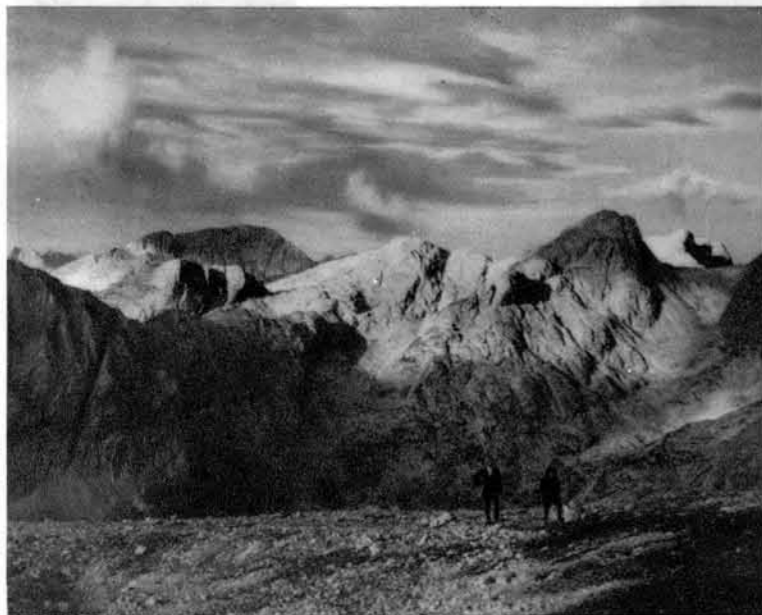

Gradišnik Fedor (* 1890), pisatelj.

Golec Januš (* 1888), ljudski pisatelj.

V Aljaževem kraljestvu ~ posve-

Pogled s Kredarice na Mali in Veliki Triglav
Spodaj Triglavski dom. (Fot. Kunaver.)

Jutro pred Aleksandrovim domom pod Tri-
glavom; pogled proti jugozapadu. (Fot. Skerlep.)

Aljažev kot v Triglavsk. domu
na Kredarici.

Razgled s Triglava proti zaŕodu.
(Fot. Kunaver.)

čeno spominu velikega planinca

Pogled izpred Staničeve koč na Kredarico ter
Mali in Veliki Triglav z ledenikom. (Fot. Kunaver.)

Pogled izpod Malega Triglava na Aleksandrov
dom in sedlo Hribarice. (Fot. Kunaver.)

Razgled s Triglava proti jugu.
(Fot. Kunaver.)

Aljažev stolp vrh Triglava.
(Fot. Kunaver.)

Koča pri Triglavskiŕ jezeriŕ.

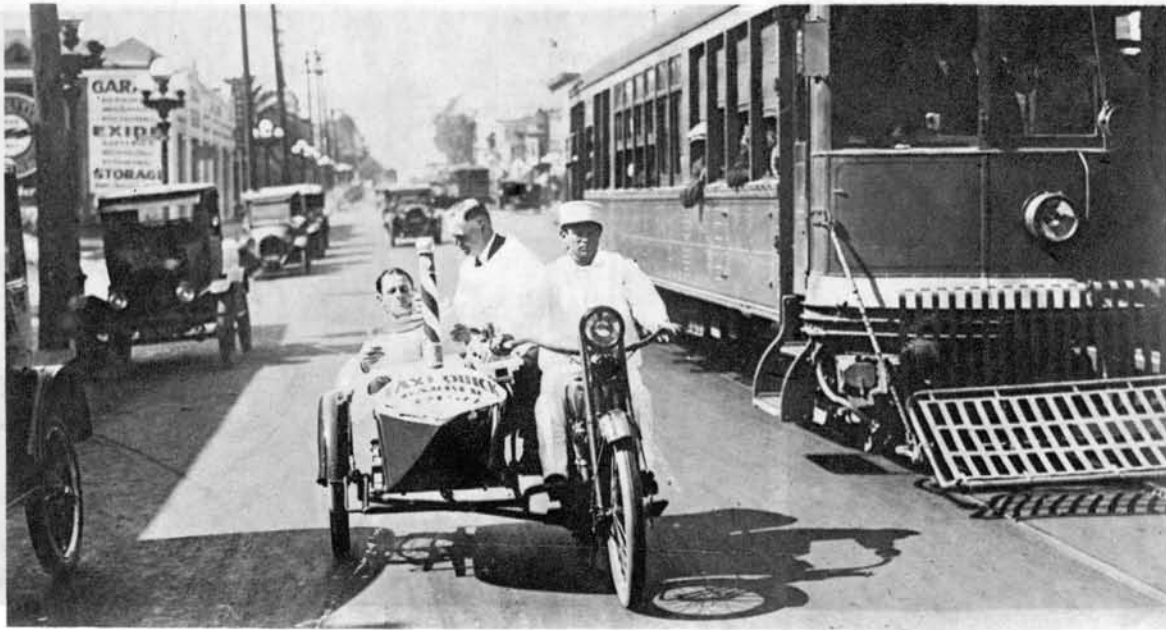
Jutro pri šestem triglavskem jezeru.
(Fot. 1. maja t. l. I. I. Freljh.)

Veliki Triglav, posnet z Malega Triglava.
(Fot. Kunaver.)

Pogled na triglavski ledenik.
(Fot. Kunaver.)

Razne zanimivosti in posebnosti

Čas je denar! Američani so znani po svoji praktičnosti. Slika predstavlja podjetnega meščana, ko se pelje zjutraj v svojo pisarno, spotoma ga obrijejo in medtem prečita jutranje liste.

Trafike postajajo nepotrebne v Nemčiji, odkar vpeljujejo avtomate za prodajo tobačnih izdelkov.

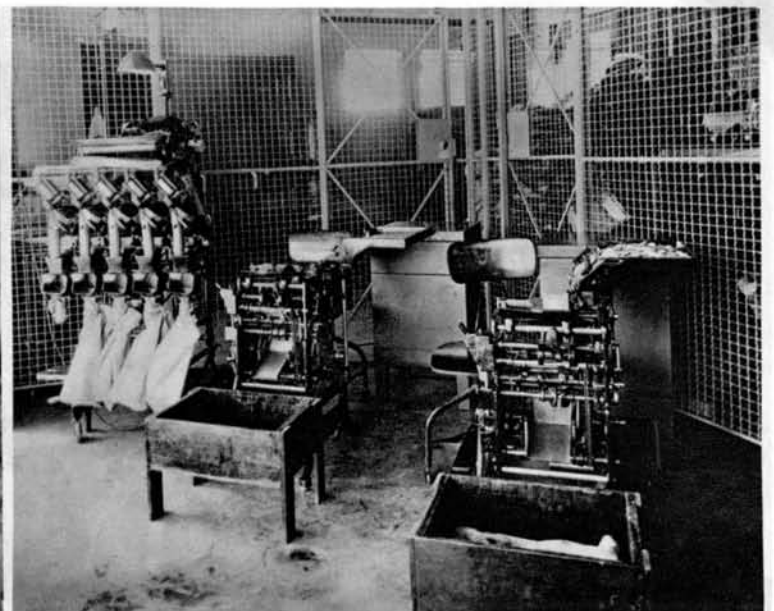

Cerkev na potovanju. Neko ameriško cerkev so nedavno naložili na kolesa in jo prepeljali v drugo, precej oddaljeno vas. Med vožnjo se je vršila v njej služba božja.

Slika na levi: **Ogromna torta**, ki jo je poklonil romunski kraljici Mariji ameriški kuhar Jožef Fuchs.

V bodočih vojnah bodo tanki imeli veliko vlogo. Slika kaže dva bojujoča se tanka iz zadnjih velikih manevrov ameriške armade.

Veliki stroji za štetje kovinskega denarja, ki so jih uvedle ameriške banke.

Križem Slovenije

Janko Leban

znani mladinski pesnik, pisatelj in skladatelj, ki je obhajal lani 55letnico svojega literarnega delovanja.

Pogled na regulačna dela v potoku Mislinja pri Bukovski vasi

ki jih izvršuje slovenjegraški okrajni zastop.

Triglavskega kralja, župnika Aljaža, polagajo v grob ob cerkvi na Dovjem.

Zgoraj: **Ljubljanski krovec M. Sušnik** na vrhu zvonika frančiškanske cerkve, kjer je nedavno popravil križ. — Spodnja slika: **Ljubezniva spomladanska idila**: kosovo gnezdo na vrtu ravnatelja Č. v Ljubljani.

Skupina dobrepoljskih fantov

ki je pred kratkim odšla s trebuhom za kruhom v Kanado. Kmalu menda ne bo več dežele na svetu, kjer ne bi iskal slovenski človek svojega kruha, le žal, da se za svoje izseljence skoro nič ne brigamo.

Josip Pečan

obratovodja tovarne Pollak, ki je obhajal pretekli mesec 30letnico službovanja v tem podjetju.

Anton Brunšek

župan občine Št. Andraž pri Velenju, najspretnější sadjar slovenjegraškega okraja.

Iz naše hrabre armade: Skupina rezervnih podčastnikov, povečini znanih trgovcev iz mariborske oblasti, ki so delali letošnjo pomlad v Mariboru svoje orožne vaje.

Bodočnost radlja. Radio ima nezaslišano bodočnost. Rešil bo človeštvo in ustvaril raj na zemlji. Vse, kar človek rabi, bo preskrbel radio. Hrano bo iz zemlje vlekkel — radio. Obleke ne bo treba. Hiš tudi ne, ker bo radio skrbel, da bo temperatura človeške kože vedno primerna. Sneg in dež se bosta nad človekom skadila s pomočjo radlja. Edina oprema človekova bo radio-aparat s klaviaturo gumbov, edino resno delo pritiskanje na gumbe, in edini poklic ki bo še ostal, bo radio-monterstvo.

Ob Aljaževi smrti.

V soboto, sedmega majnika, smo na Dovškem pokopališču položili k večnemu počitku duhovnega svetnika in zlatomašnika, g. Jakoba Aljaža, starosta slovenskih planincev. Rojen 6. julija l. 1845. v vasi Zavrh pod Smarno goro je že v zgodnji mladosti vzljubil naše lepe planine.

Že koš dijak in bogoslovec je rad pohajal po gorah, a pravo njegovo delovanje za turistiko sploh, zlasti pa za slovensko planinstvo, se je začelo l. 1889., ko je prišel za župnika na Dovje.

Tu ga je začel Alpenverein takoj vabiti v svoje vrste, toda Aljaž se mamljivemu vabilu ni odzval, dasi je bil v stikih z mnogimi nemškimi turisti. Ko se je pa l. 1893. ustanovilo S. P. D., je nastopil javno zoper Alpenverein, ki je imel tedaj vse postojanke na Triglavu v svojih rokah. Od tistega časa je Aljažovo ime v najtesnejši zvezi z razvojem S. P. D., posebno pa z razvojem slovenskega planinstva v Triglavskem pogorju.

Prvo znamenje, da je Triglav naš, je bil Aljažev stolp. Postavil ga je blagopokojni g. svetnik l. 1895. na lastne stroške ter ga podaril S. P. D. Zaradi njega si je nakopal na glavo veliko pravdo, ki se je pa končala zanj ugodno. Vojaška oblast je namreč sprejela stolp kot triangulacijsko točko v svoje varstvo. Ves napor Alpenvereina, da bi spravil slovenski stolp s Triglava, je bil zamen.

Za stolpom na vrhu je prišla Triglavsko koča na Kredarici. Ko je Aljaž postavil z mojstrom Belcem iz Št. Vida in njegovimi delavci stolp, so prenočevali vsi v Dežmanovi koči. Pri tej priliki mu je rekel kozar Vilman: »To je sreča za Vas, da nocoj ni bilo Nemcev tukaj; sicer bi za Vas ne bilo prostora.« To se je pa Aljažu tako za malo zdelo, da je takoj sklenil postaviti slovensko kočo. Med sklepom in dejanjem pa pri njem nikdar ni preteklo mnogo časa, če je imel — potrebna sredstva.

Takoj drugi dan je določil na Kredarici prostor za kočo, in ko je prišel domov, je kupil ves svet — nekaj oratov — od dovške občine za celih 5 gld. Nato je pisal Osrednjemu odboru S. P. D., »da je domovina v nevarnosti« in da naj začno zbirati denar. Načrt, delavce in vse drugo je sam prevzel. Leto pozneje je Triglavsko kočo že stala. Stroški niso znašali nihi 4000 gld. Mesec poprej je bila pa otvorena v Vratih Aljaževa koča, ki jo je tudi Aljaž zgradil za — 600 goldinarjev.

Toda turist-duhovnik je hotel poskrbeti tudi za dušne potrebe planincev. Zato je še istega leta — večinoma na lastne stroške — postavil poleg Triglavsko koče na čast Materi božji tudi majhno kapelico.

Triglav v tistih letih ni bil tura za otroke, kakor je dandanes. Zakaj klini so bili redki, še redkeje pa žice. Aljaž je pa stremel za tem, da bi Triglav vsaj od ene strani postal dostopen vsakemu, ki je frdnih nog in dobre volje. Zato ga je kar posejal s klini in povezal z žicami, tako da je pot s Kredarice sedaj popolnoma brez nevarnosti.

Vsled tega se je število triglavskih »romarjev« jelo silno množiti, in tudi onih, ki so prihajali iz Vrat. Aljaževa koča kmalu ni več zadostovala. In Aljaž je toliko časa vzpodbujal, prosil in rotil Osrednji odbor, dokler ni sklenil postaviti majhnega planinskega hotela. S pomočjo inženjerja g. Jaroslava Försterja je Aljaž vodil zgradbo in l. 1904. je bil otvorenj lični leseni Aljažev dom. Žal, da ni dolgo časa stal, odnesel ga je namreč pet let pozneje plaz, ki je prišel z Rogljice. V Osrednjem odboru S. P. D. smo bili takrat v veliki stiski: blagajna prazna, računi neplačani, menice, naš najlepši dom v razvalinah. Toda Aljaž ni izgubil poguma.

»Ne obupajmo,« nam je pisal. »jaz vam hočem z vso močjo pomagati. Te točke v Vratih ne smemo pustiti.« Svoji tolažbi je pa priložil 500 K, kot prvi dar za novi dom.

Priprave so se takoj začele in leto pozneje smo že slovesno otvorili sedanjí Aljažev dom, ki ponosno kljubuje vsem plazovom.

Tako je Aljaž deloval za Triglav in v prosep S. P. D. neumorno in navdušeno noter do svetovne vojske. Malokatera odborova seja je bila brez njegovega dopisa. A tudi med vojsko in po vojski je Osrednjemu odboru rad pomagal s svojo izkušnostjo in stal vedno z njim v najtesnejši zvezi.

V okrilju S. P. D. se je pred nekaj leti ustanovil »Aljažev klub« v ta namen, da bi se oskrbovala služba božja na planinah in po možnosti gradile kapele na večjih planinskih postojankah. Aljaž je ustanovitev kluba pozdravil z največjim veseljem in mu poveril zgradbo kapele v Vratih, ki mu je bila že od nekdaj pri srcu. Klub marljivo zbira prispevke in ima nekako polovico potrebne vsote že zbrano. Ako se mu posreči zbrati še ostalo, bo v letošnjem polehju kapela že stala. To bo pač najlepši spomenik »triglavskemu« župniku Aljažu.

J. M.